

Наукова робота на тему:
„Проекти соціальної дії: проблеми
реалізації в ОТГ”

Подається на Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Анотація

Актуальність теми. Реформа децентралізації в Україні повинна створити умови, за яких об'єднані територіальні громади стали б надійною інституційною основою мотивованої самостійної діяльності, що спрямовані на отримання реального соціально-корисного результату відповідно пріоритетним очікуванням населення. Серед інструментів програмно-цільового підходу громад, одне з провідних місць посідають проекти. Поряд з тим, проекти соціальної дії в інтеграції із стратегіями розвитку територіальних громад уже набули поширення у органах місцевого самоврядування, проте проєктну діяльність органів державних службовців не можна визнати такою, що повністю відповідає вимогам сучасності. Таке становище зумовлює не тільки недостатньою готовністю державних службовців до проєктної діяльності, а й проблемами методологічного забезпечення проєктної діяльності в українському самоврядуванні.

З розвитком децентралізації та розробленням законодавчої, нормативно-правової бази співробітництва територіальних громад, їх об'єднання в ході реформ місцевого самоврядування, роль проєктів зростає. Так, фінансова допомога держави ОТГ значною частиною реалізується через проєкти, що фінансуються Державним фондом регіонального розвитку. Чинне законодавство визначає, такі форми співробітництва об'єднаних територіальних громад, як спільні проєкти, створення об'єктів комунальної власності, спільних органів управління. Це зумовлює додаткові переваги поширеного застосування проєктного підходу, внаслідок чого є зростаюча конкуренція проєктів за спільні ресурси, які держава та регіони спрямовують на розвиток територіальних громад.

Отже, актуальність тематики зумовлюється необхідністю усунення протиріч між потребою органів місцевого самоврядування в переході до проєктно-орієнтованого управління та спроможність об'єднаних територіальних громад щодо можливостей розв'язання соціальних проблем з допомогою проєктної діяльності.

Проблеми становлення та поширеного впровадження проєктів соціальної дії зокрема в їх взаємопідтримці у процесах розвитку територіальних громад, досліджується в публікаціях наступних науковців: В. Бабаєв, В. Вакуленко, О. Васильєва, І. Ковтун, Т. Кравченко, В. Куйбіда, М. Латинін, М. Лахижа, Т. Маматова, В. Толкованов, С. Хаджирадєва, І. Хожилота інші.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні наукових положень щодо методологічного забезпечення й координаційної підтримки проєктного управління територіальних громад України, а також рекомендацій щодо практичного впровадження проєктів соціальної дії в діяльність органів місцевого самоврядування.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних дослідницьких завдань:

- обґрунтувати наукові положення щодо методологічного забезпечення й координаційної підтримки проєктів соціальної дії;
- розглянути децентралізацію публічного управління в Україні в аспекті орієнтації діяльності органів місцевого самоврядування на соціальний результат;
- проаналізувати існуючий рівень підготовки проєктів соціальної дії об'єднаних територіальних громадах і визначити напрями підвищення якості проєктів;
- дослідити існуючий рівень готовності державних службовців до проєктної діяльності в умовах реформування;
- розробити рекомендації щодо покращення реалізації проєктів соціальної дії в об'єднаних територіальних громадах.

Для досягнення мети та вирішення основних задач наукової роботи застосовані різноманітні **методи дослідження**. До основних загальнонаукових методів дослідження, які використані автором, відносяться: діалектичний метод пізнання; логічний та формально-логічний методи; метод порівняння, узагальнення, систематизації та синтезу (при дослідженні теоретичної сутності проєктів соціальної дії); групування, статистичні, математичні, графічного

аналізу (при аналізі показників виконання громадського бюджету); системний і комплексний підходи (при розробці рекомендацій та удосконаленні проєктної діяльності органів місцевого самоврядування).

В першому розділі ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЄКТІВ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЇ розкрито визначення терміну «проєктування соціальної дії» існують різні точки зору, проте більшість науковців вказує на інструментальній значущості проєктування, його місця та ролі в процесі практичної соціальної роботи. Також досліджено теоретичні засади реалізації проєктів соціальної дії в об'єднаних територіальних громадах.

В другому розділі БЮДЖЕТНІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ ПРОЄКТІВ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЇ В ОТГ розкрито залучення коштів для фінансування проєктів соціальної дії за допомогою Державного фонду регіонального розвитку, Всеукраїнського громадського бюджет участі та грантів.

В третьому розділі проведено дослідження готовності органів місцевого самоврядування до здійснення проєктної діяльності. Отже, за результатами проведеного дослідження зроблено висновки, що ситуація вимагає скоординованої діяльності із здійснення методологічної підтримки процесів підготовки проєктів соціальної дії та рівня проєктної зрілості органів місцевого самоврядування, зокрема шляхом налагодження систематичної роботи із регулярного оцінювання рівня проєктних компетентностей службовців органів місцевого самоврядування та виявлення пріоритетних напрямів їх покращення через навчання, організації розробки інструктивно-методичних документів, які набуватимуть статус локальних або національних стандартів проєктного управління, реалізації функцій з консультативної підтримки проєктів соціальної дії та накопичення передового досвіду їх реалізації.

ЗМІСТ

ст.
6

ВСТУП	
Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЄКТІВ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЇ.....	9
1.1. Визначення та суть проєктів соціальної дії.....	9
1.2. Теоретичні засади реалізації проєктів соціальної дії в об'єднаних територіальних громадах.....	11
Розділ 2. БЮДЖЕТНІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАЛУЧЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ ПРОЄКТІВ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЇ В ОТГ.....	13
2.1. Залучення коштів Державного фонду регіонального розвитку для фінансування проєктів соціальної дії.....	13
2.2. Всеукраїнський громадський бюджет участі.....	15
2.3. Грантове залучення коштів в ОТГ.....	21
Розділ 3. КООРДИНАЦІЙНА ПІДТРИМКА ПРОЄКТІВ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЇ ОБ'ЄДНАНИМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ	
2.1. Дослідження готовності органів місцевого самоврядування до проєктної діяльності	22
2.2. Мінімізація ризиків, при реалізації проєктів соціальної дії в територіальних громадах	29
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33
ДОДАТКИ.....	35

ВСТУП

Актуальність теми. Реформа децентралізації в Україні повинна створити умови, за яких об'єднані територіальні громади стали б надійною інституційною основою мотивованої самостійної діяльності, що спрямована на отримання реального соціально-корисного результату відповідно пріоритетним очікуванням населення. Серед інструментів програмно-цільового підходу громад, одне з провідних місць посідають проекти. Поряд з тим, проекти соціальної дії в інтеграції із стратегіями розвитку територіальних громад уже набули поширення у органах місцевого самоврядування, проте проектна діяльність органів державних службовців не можна визнати такою, що повністю відповідає вимогам сучасності. Таке становище зумовлює не тільки недостатньою готовністю державних службовців до проектної діяльності, а й проблемами методологічного забезпечення проектної діяльності в українському самоврядуванні.

З розвитком децентралізації та розробленням законодавчої та нормативно-правової бази співробітництва територіальних громад, їх об'єднання, в ході реформ місцевого самоврядування роль проектної діяльності зростає. Так, фінансова допомога держави ОТГ значною частиною реалізується через проекти, що фінансуються Державним фондом регіонального розвитку. Чинне законодавство визначає, такі форми співробітництва об'єднаних територіальних громад, як спільні проекти, створення об'єктів комунальної власності, спільних органів управління. Це зумовлює додаткові переваги поширеного застосування проектного підходу, внаслідок чого є зростаюча конкуренція за спільні ресурси, які держава та регіони спрямовують на розвиток територіальних громад.

Отже, актуальність тематики зумовлюється необхідністю усунення протиріч між потребою органів місцевого самоврядування в переході до проектно-орієнтованого управління та спроможність об'єднаної територіальної громади щодо можливостей розв'язання соціальних проблем з допомогою проектної діяльності.

Проблеми становлення та поширеного впровадження проєктів соціальної дії зокрема в їх взаємопідтримці у процесах розвитку територіальних громад, досліджується в публікаціях наступних науковців: В. Бабаєв, В. Вакуленко, О. Васильєва, І. Ковтун, Т. Кравченко, В. Куйбіда, М. Латинін, М. Лахижа, Т. Маматова, В. Толкованов, С. Хаджирадєва, І. Хожилота інші.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні наукових положень щодо методологічного забезпечення й координаційної підтримки проєктного управління територіальних громад України, а також рекомендацій щодо практичного впровадження проєктів соціальної дії в діяльність органів місцевого самоврядування.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних дослідних завдань:

- обґрунтувати наукові положення щодо методологічного забезпечення й координаційної підтримки проєктів соціальної дії;
- розглянути децентралізацію публічного управління в Україні в аспекті орієнтації діяльності органів місцевого самоврядування на соціальний результат;
- проаналізувати існуючий рівень підготовки проєктів соціальної дії об'єднаних територіальних громадах і визначити напрями підвищення якості проєктів;
- дослідити існуючий рівень готовності державних службовців до проєктної діяльності в умовах реформування;
- розробити рекомендації щодо покращення реалізації проєктів соціальної дії в об'єднаних територіальних громадах.

Об'єкт дослідження – процеси управління проєктами соціальної дії територіальних громад в Україні.

Предмет дослідження – проєкти соціальної дії в об'єднаних територіальних громадах.

Для досягнення мети та вирішення основних задач наукової роботи застосовані різноманітні **методи дослідження**. До основних загальнонаукових

методів дослідження, які використані автором, відносяться: діалектичний метод пізнання; логічний та формально-логічний методи; метод порівняння, узагальнення, систематизації та синтезу (при дослідженні теоретичної сутності проєктів соціальної дії); групування, статистичні, математичні, графічного аналізу (при аналізі показників виконання громадського бюджету); системний і комплексний підходи (при розробці рекомендацій та удосконаленні проєктної діяльності органів місцевого самоврядування).

Теоретико-інформаційну основу дослідження становлять фундаментальні положення, законодавча база, періодичні та монографічні видання, матеріали міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій, статистичні матеріали Державного комітету статистики України.

Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЄКТІВ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЇ

1.1. Визначення та суть проєктів соціальної дії.

У ІХ ст. німецький соціолог Макс Вебер увів у використання термін, як «соціальна дія». У ширшому понятті - це будь-яка дія, що вчинена для когось іншого. М. Вебер намагався не лише розглянути ту чи іншу соціальну дію, але також розпізнати зміст і ціль того, що відбувається, із точки зору задіяних в цій дії людей. Науковець вважав, що «соціальною» дія настає тільки у тому випадку, коли вона у співвідноситься із діями інших людей і орієнтується на них. М.Вебер зазначав, що не усі дії людей являють собою соціальні дії, оскільки досягнення далеко не всякої мети передбачає орієнтацію на других людей. Усвідомити себе тісно пов'язаним зі своїм оточенням, громадою, світом в цілому - ключ до ефективної «соціальної дії». [6]

Щодо визначення терміну «проєктування соціальної дії» існують різні точки зору, проте більшість науковців вказує на інструментальній значущості проєктування, його місця та ролі в процесі практичної соціальної роботи.

Щодо самого визначення «проєктування», то можна зробити висновки із наступних визначень:

- процес розробки проєкту, реалізація якого є важливим результатом проєктування (звідси проєктування соціальної дії — це технологія складання, ресурсного обґрунтування та виконання соціальних проєктів) [6];
- різновид усвідомленої інноваційної діяльності, процес конструювання і впровадження нововведень [2];
- технологія випереджального відображення дійсності, засіб визначення науково-обґрунтованих варіантів планового розвитку певних процесів та явищ [6].

Самий термін «проєкт» розуміють як ключове поняття проєктування, яке містить [25]:

- систему сформованих «проєктних цілей»;

- елементи системи соціальної роботи (соціальні служби, технології тощо), які створюються або оптимізуються для досягнення цих цілей;
- відповідні документи (програми, плани, графіки тощо), що розробляються і затверджуються відповідно до вказаних цілей;
- ресурси — матеріально-технічні, фінансові, трудові, часові;

Соціальний проєкт — це сконструйоване ініціатором проєкту соціальне нововведення, метою якого є створення, модернізація або підтримання у середовищі, що змінюється, матеріальної чи духовної цінності. Це нововведення мусить мати просторово-часові координати, а його вплив на населення — визначатися позитивним за соціальним значенням [6].

Отже, проєктування можна розподілити на дві взаємопов'язані складові:

- розроблення певного проєкту
- виконання проєкту.

Соціальні проєкти можуть бути спрямовані на:

- створення умов для розвитку соціальності суб'єкта;
- забезпечення сприятливих умов для соціалізації особистості в різних сферах соціального середовища;
- вирішення чи мінімізацію несприятливих умов соціалізації особистості.

До основних ознак проєктів соціальної дії можна віднести:

1. Цілепокладання (відображення розробників проєкту щодо того, яким мав би бути результат роботи);
2. Соціально-детермінована складова (наявність у суспільному житті ситуації, що потребує вирішення шляхом нововведень та окремих змін);
3. Часова складова (кожний проєкт соціальної дії має свій початок та закінчення, яке може бути стартом для продовження наступного етапу проєкту чи його фінішем);
4. Територіальна складова (чітко визначені регіони та населені пункти, у яких проводяться проєктні заходи);
5. Соціально-інституційна складова (заклади, організації, установи, в яких проводяться проєктні заходи);

6. Інноваційна складова (наявність нових ідей, підходів, технологій вирішення соціальної проблеми на певному рівні);

7. Ресурсна складова (затверджена специфікація та графік використання ресурсів);

8. Організаційна складова (наявність певної організаційної структури з урахуванням масштабності проєкту).

9. Соціально-інформаційна складова (кожний проєкт соціальної дії містить компонент інформування громадськості про проєктні заходи та їх вплив на зміну ситуації).

Отже, можемо зробити висновки, що проєкт соціальної дії можна розглядати як взаємозв'язок технологічних, управлінських та організаційних рішень, які спрямовані на вирішення певних соціальних проблем, поліпшення соціокультурних умов життєдіяльності особистості, проведення необхідних соціальних змін.

1.2. Теоретичні засади реалізації проєктів соціальної дії в об'єднаних територіальних громадах.

Територіальні громади мають змогу реалізувати проєкти соціальної дії як за кошти державного, так і місцевого бюджетів, крім того, вони мають відповідати пріоритетам, визначених у прогностичних і програмних документах соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади.

Перелік проєктів розвитку та проєктів соціальної дії територіальних громад, які подаються до Міністерства розвитку громад і територій України, мають відповідати плану соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади.

Інвестиційні проєкти, що подаються на фінансування за кошти державного фонду регіонального розвитку, мають відповідати пріоритетам, які визначені у Державній стратегії регіонального розвитку, стратегіях розвитку регіонів [8].

Для отримання субвенції на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку територій можуть подавати проекти за процедурою, визначеною постановою КМУ від 6 лютого 2012 р. № 106. Також проект має бути розроблений згідно з планом соціально-економічного розвитку територіальної громади [8].

Слід розмежовувати проекти, які можуть бути самоокупними й соціальні проекти. Переліки інвестиційних проектів треба формувати відповідно до розроблених оперативних цілей Стратегії із зазначенням їх орієнтовної вартості та джерел фінансування, місцеві програми зі змінами розміщувати на вебсайті громади.

Перспективними напрямками для територіальних громад є проекти соціальної дії, зокрема:

- енергозбереження й альтернативна енергетика;
- „ підтримка малого та середнього бізнесу;
- „ поліпшення стану еко-середовища;
- „ поліпшення транспортного сполучення із віддаленими населеними пунктами;
- „ розвиток нових продуктів і способів виробництва;
- „ розвиток освіти та прикладних навичок
- „ розвиток туризму та спорту.

На нашу думку, при відборі проектів соціальної дії, що планують реалізувати на території територіальної громади, органи місцевого самоврядування повинні обов'язково проводити активне залучення населення до реалізації проектів, що будуть реалізовуватись у рамках стратегії розвитку об'єднаної територіальної громади. Створити можливість залучення жителів до обговорення проектів можна також шляхом проведення голосування на вебсайті громади.

Розділ БЮДЖЕТНІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАЛУЧЕННЯ 2. ФІНАНСУВАННЯ ПРОЄКТІВ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЇ В ОТГ

2.1. Залучення коштів Державного фонду регіонального розвитку для фінансування проєктів соціальної дії

Державний фонд регіонального розвитку є одним із інструментів впровадження державної політики, який розпочав свою роботу в 2012 р. і на сьогодні є ключовим фінансовим інструментом не тільки для впровадження Державної стратегії регіонального розвитку, регіональних стратегій розвитку, але й фінансування проєктів соціальної дії. (Додаток А)

З 2015 р. супровід Державного фонду регіонального розвитку здійснює Міністерство розвитку громад і територій, а з 2016 р. Міністерство розвитку громад і територій є головним розпорядником коштів державного фонду (рис.2.1)[8].

Рис. 2.1. Розподіл коштів Державного фонду регіонального розвитку.

*Джерело: [8]

Міністерство розвитку громад і територій постійно вдосконалює підходи до підготовки, оцінювання і відбору соціальних проєктів та проєктів регіонального розвитку, які реалізуються за кошти Державного фонду регіонального розвитку.(рис 2.2)

Так, відповідно останніх змін, визначено загальну кошторисну вартість:

- Понад 5 млн грн – для проєктів з будівництва;
- Понад 1 млн грн – для всіх інших проєктів.

Проекти соціальної дії, що подаються органами місцевого самоврядування на фінансування з Державного фонду регіонального розвитку, повинні відповідати одній з наступних умов:

1) Відповідність пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку, стратегіях розвитку регіонів і планам заходів з їх реалізації;

2) Упровадження соціально-інвестиційних програм і проектів як проектів співробітництва об'єднаних територіальних громад;

3) Підтримка добровільно об'єднаних територіальних громад [8].

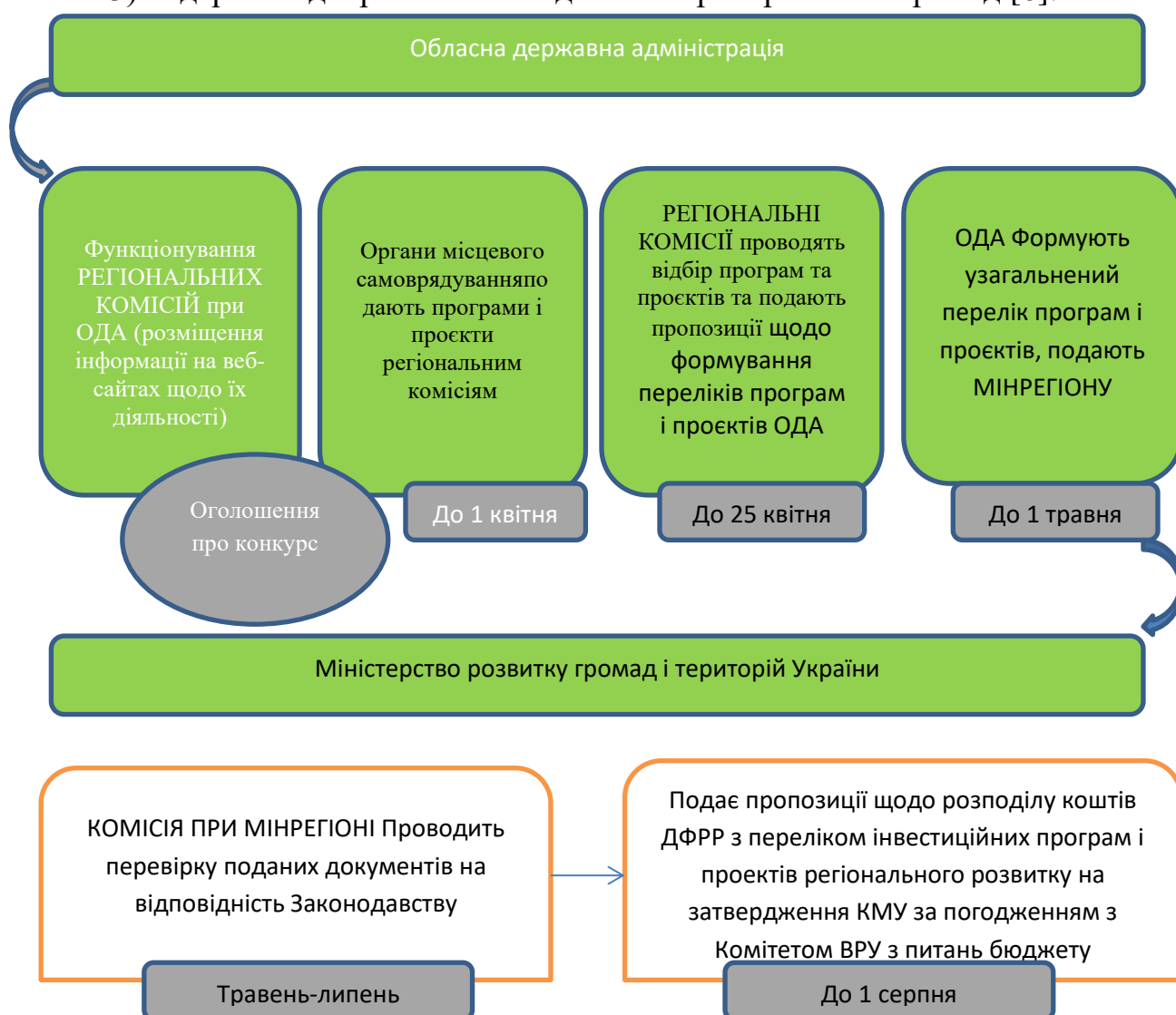

Рис. 2.2. Етапи подання проектів, що фінансуються за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку

*Джерело: складено на основі [8]

Також слід зазначити, що при відборі проєктів не більше 10% коштів Державного фонду регіонального розвитку передбачається на розвиток об'єктів спортивної інфраструктури та енергозбереження у закладах освіти та охорони здоров'я.

2.2. Основні засади реалізації партиципаторного бюджетування (Бюджету участі) в територіальних громадах.

Партиципаторний бюджет – нова для України демократична практика, що дозволяє населенню пропонувати проєкти соціальної дії, що будуть втілені в життя коштом державного фонду регіонального розвитку.

Органи місцевого самоврядування можуть використовувати ще один механізм діагностування пріоритетів населення, аналіз настроїв та потреб. Бюджет участі є механізмом фінансової децентралізації, який дозволяє залучити додаткові кошти із бюджету для розвитку громади. В основу партиципаторного бюджетування покладено прагнення налагодити довіру між владою та населенням через спільний розвиток проєктів регіонального та соціального значення. [11]

Етапи реалізації проєктів за допомогою партиципаторного бюджетування зображено на *рис.2.3*.

До основних переваг громадського бюджету, на нашу думку, можна віднести:

- розширення участі населення у вирішенні питань розподілу фінансів державного та місцевого бюджетів;
- ріст рівня довіри жителів до органів влади,
- усунення соціальних конфліктів;
- зростання довіри до місцевих органів влади;
- ефективне управління бюджетом;
- вирішення проблем, які найбільше хвилюють жителів міста, регіону чи країни.

Рис.2.3. Етапи реалізації проєктів за допомогою партиципаторного бюджетування.

*Джерело: складено на основі [9]

Бюджет участі є важливим кроком до демократії та зростання громадської активності, оскільки дозволяє мешканцям розробляти власні проєкти та контролювати частину державного бюджету.

В Україні відсутнє національне законодавство щодо партиципативного громадського бюджету. Нормативні акти погоджуються членами робочих груп Бюджету, до складу яких входять представники влади, депутатського корпусу рад, громадських організацій та затверджуються на місцевому рівні.

Соціальною інновацією є Всеукраїнський громадський бюджет, до практики реалізації якого Україна приєдналася після Португалії, Іспанії, Австралії та Південної Кореї. Найбільше громадських бюджетів реалізовується у містах України, але уже з 2018 р. 36 громад теж почали застосовувати цю практику для реалізації також проєктів соціальної дії. Особливістю є те, що

територіальні громади використовують певні електронні платформи, що дозволяє не тільки здійснювати процедуру голосування, а і вивчати нормативну базу, відслідковувати поетапно реалізацію проєктів – від їх реєстрації до реалізації.

В Україні історія партиципаторного бюджетування бере початок з 2015 р., практика Бюджету участі здійснювалася на базі польської моделі. За сім років реалізації громадського бюджету в Україні, сума коштів, яку виділяють органи місцевого самоврядування на втілення проєктів громадян, зростає майже у 60 разів (рис.2.4), а кількість людей, що беруть участь у голосуванні за них – майже у 110 раз. (рис.2.5)

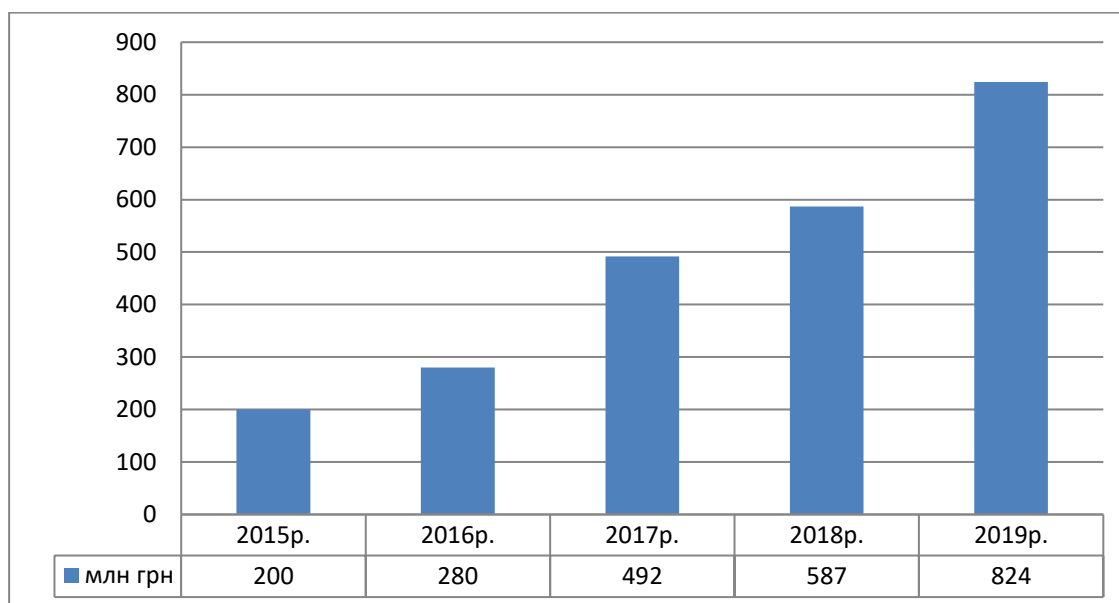

Рис.2.4. Динаміка фінансування партиципаторного бюджетування в Україні (сума виділених коштів на реалізацію проєктів), млн грн

*Джерело: складено на основі [11]

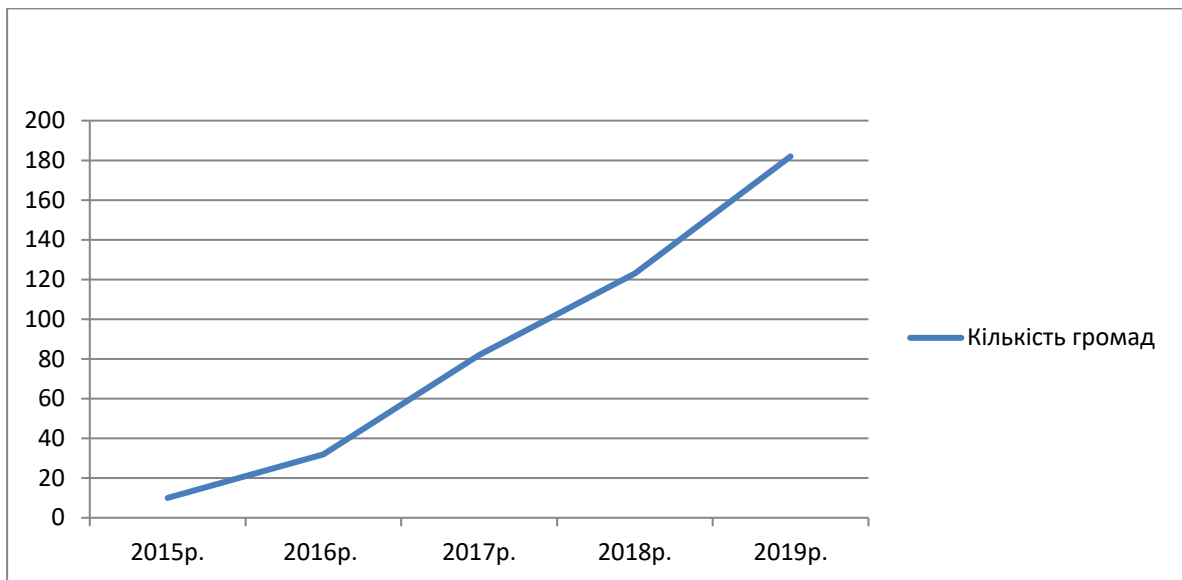

Рис.2.5. Кількість громад в Україні, які впроваджують Бюджет участі.

*Джерело: складено на основі [11]

У більшості випадків сума громадського бюджету складає до 1% від доходів бюджету міста в поточному році. У таких містах, як у Києві, Дніпрі та Кропивницькому є можливість співфінансування проєктів, при умові, що вартість виходить за граничні межі визначені відповідним Положенням. Однак автор проєкту, повинен самостійно описати заходи, які будуть реалізовуватись за рахунок коштів громадського бюджету. При подачі більшість міст поділяють проєкти на великі та малі. (табл.2.1.)

Слід зазначити, що на один малий проєкт виділяється до 500 тис. грн, а на великий проєкт – від 500 тис. грн до 1,5 млн грн. Фінансування проєктів в рамках одного бюджету співвідноситься в середньому - 60 відсотків на малі і 40 відсотків - на великі проєкти. Також у містах, де відбувається поділ проєктів на великі та малі (освітні та інші), обов'язково є збір підписів жителів міста на підтримку проєкту – 10-50 підписів за малий і 25 – 100 підписів – за великий. Доволі показовим у цьому плані є м.Київ, де для проєктів необхідна підтримка 100 голосів за кожні 100 тис.грн, якщо їх вартість сягає 500 тис.грн., і додатково 50 голосів за кожні наступні 100 тис.грн. їх вартості.

Кількість міст із практикою Бюджету Участі

Класифікація міст (кількість жителів, осіб)	Кількість міст із практикою Бюджету участі	Загальна кількість міст в Україні	Відсоток міст із практикою Бюджету участі, %
Малі міста (менше за 20 тис.)	7	260	2,6
Середні міста (20 тис. — 100 тис.)	50	155	32,2
Великі міста (100 тис. — 500 тис.)	25	37	67,5
Дуже великі міста (500 тис. — 1 млн)	3	5	60,0
Міста-мільйонники (понад 1 млн)	3	3	100,0
Всього	88	460	19,1

*Джерело: [9]

Доволі цікаву практику запровадили в містах-мільйонниках, таких, як Київ, Одеса та Харків, де авторами проєктів можуть виступати громадські організації та суб'єкти господарювання. Зокрема, в Харкові для громадських організацій встановили квоту в 40%.

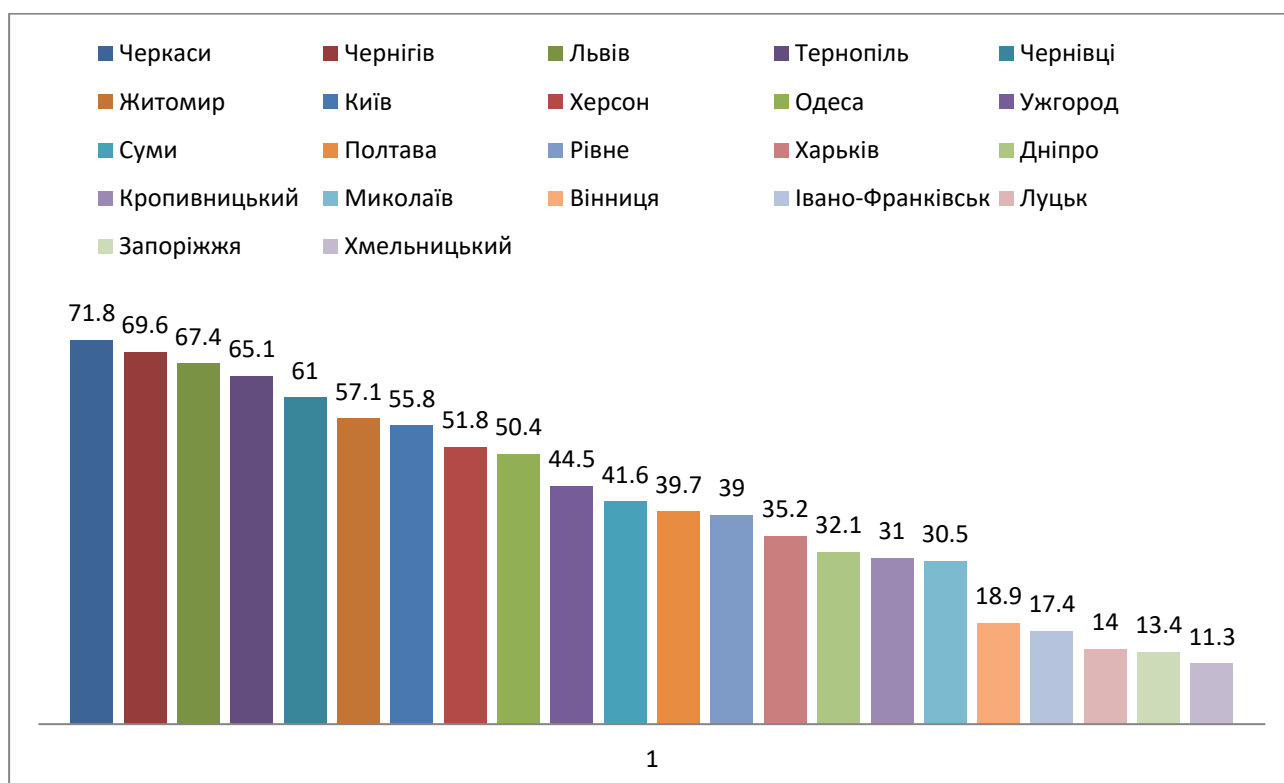

Рис. 2.6. Обсяг громадського бюджету з розрахунку на одного жителя в обласних центрах України на 2020 рік, грн.

Перші позиції у обсягу партиципаторного бюджетування із розрахунку на одного мешканця об'єднаної територіальної громади, займають такі міста, як Черкаси, Чернігів, Львів (рис.2.6.). Одеса у 2019 р. запланувала витратити на фінансування Бюджету участі 100 млн грн, проте у 2020 р. скоротила відповідні видатки вдвічі.

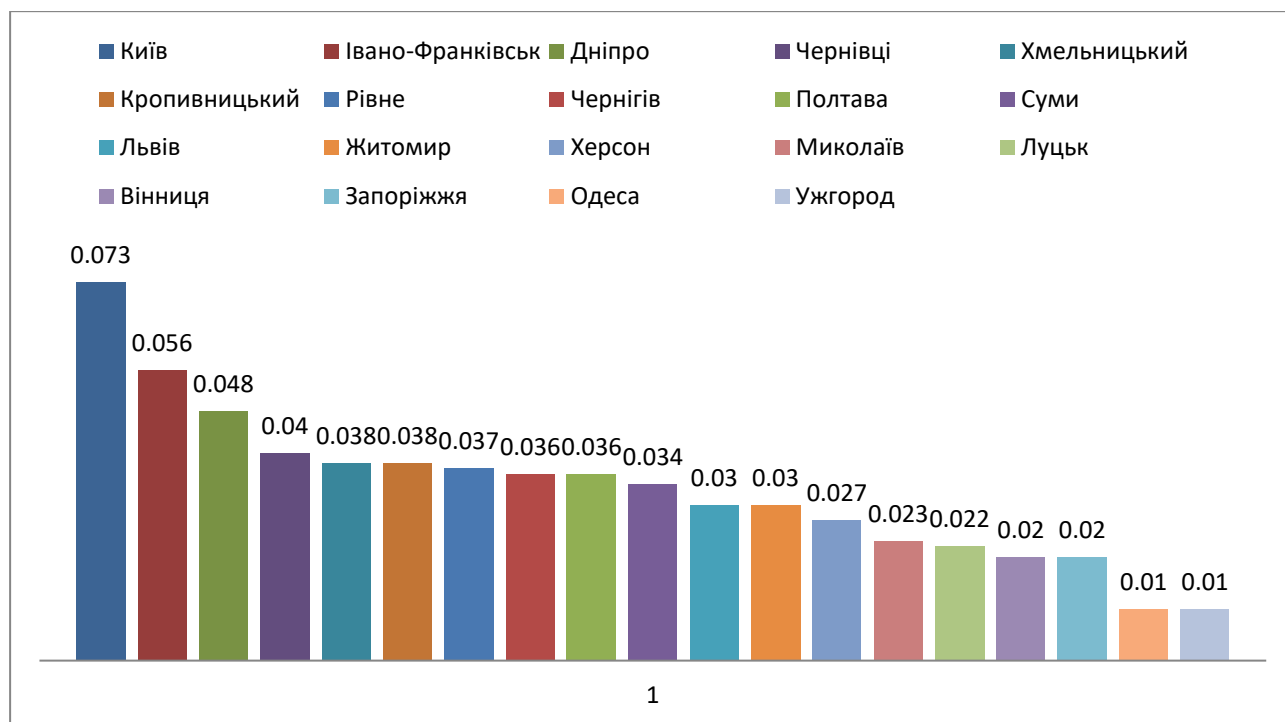

Рис. 2.7. Активність жителів у 2020 р., які подали проекти на конкурс Бюджету участі в обласних центрах України на 2020 р. (% , кількість поданих проектів / населення міста)

*Джерело: складено на основі [11]

Найбільша активність авторів і авторських колективів проектів спостерігається в Києві, Івано-Франківську, Дніпрі, Чернівцях та Хмельницькому (рис.2.7.). В даних містах подали найбільшу кількість проектів із розрахунку на одного мешканця територіальної громади.

Під час дослідження нами розроблені рекомендації щодо удосконалення конкурсу «Бюджет участі» 2022 року в м.Івано-Франківськ.(Додаток Б)

2.3. Залучення грантів для реалізації проєктів соціальної дії.

Гранти є грошовими або іншими засобами, що передаються громадянами та юридичними особами (у тому числі іноземними), а також міжнародними організаціями для проведення конкретних наукових досліджень, розробки законопроектів, підготовки кадрів та інших цілей на умовах, передбачених грантодавцем. Гранти надаються безкоштовно і на безповоротній основі. За допомогою грантів здійснюється необхідна підтримка проєктів соціальної дії, які не є прибутковими, але є досить важливими у розвитку суспільства або громади. [12]

Інформацію про грантові конкурси потрібно шукати на офіційних сайтах донорських організацій, для об'єднаних територіальних громад варто створити власну базу даних грантодавців і час від часу перевіряти їхні сайти. (Додаток В). Регулярний моніторинг сайтів донорів, з одного боку, дозволить бути в курсі головних новин, а з іншого – потребує багато часу.

Рис. 2.8. Етапи реалізації проєктів за допомогою гранту* Джерело: [13]

Розділ КООРДИНАЦІЙНА ПІДТРИМКА ПРОЄКТІВ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЇ

3. ОБ'ЄДНАНИМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ

3.1. Дослідження готовності органів місцевого самоврядування територіальних громад до проєктної діяльності в соціальному напрямку.

В умовах децентралізації й проведення реформ місцевого самоврядування проєкти соціальної дії територіальних громад розглядаються як одні з основних інструментів розвитку територіальних громад. Перенесення до публічного сектору позитивних практик управління проєктами в бізнес-менеджменті має досить чуттєву специфіку. Недостатньо коректне застосування технологій проєктного менеджменту призводить до нефективності існуючих державних та регіональних цільових програм, не повного опрацювання проєктів місцевого розвитку на рівні територіальних громад.

Під час дослідження, ми дійшли висновків, що причини криються не лише у технологіях проєктного управління, недостатня адаптованість яких є лише одним з факторів зниження їх ефективності, а й у існуванні «м'якого» фактору, пов'язаного з недостатньою підготовкою службовців місцевого самоврядування до розробки та реалізації специфічних соціальних проєктів сфери місцевого самоврядування. Очевидно, що застосування проєктного підходу можливий за наявності хоча б вихідного рівня готовності державних службовців до проведення проєктної діяльності. Отже, для одержання готовності органів місцевого самоврядування до проєктної діяльності проведено спеціальне дослідження. Протягом 2020-2021 р.р. проведено певне он-лайн опитувань. Загальна чисельність респондентів склала 173 особи, серед яких були представники територіальних громад, що брали участь у програмі «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) за підтримки Програми USAID, що була також реалізована на базі ДВНЗ „Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника“

Під час опитування було досліджено, перш за все, чи застосовують представники органів місцевого самоврядування, у своїй діяльності проєктну діяльність та як давно (табл.3.1).

Табл.3.1.

Скільки часу застосовується проєктна діяльність

Період використання	Кількість	%
Менше 1 року	16	9
1-5 років	87	50
5-10 років	22	13
Більше 10 років	10	6
Не використовується	38	22

*Джерело: складено на основі власних досліджень

Отже, досліджено, що лише 22 % респондентів взагалі не застосовували проєктну діяльність, а більшість (69 %) – вже більше року використовують управління проєктами у своїй діяльності (табл. 3.1). Було проаналізовано використання проєктів в досліджуваних організаціях за такими ознаками: (табл. 3.2)

- за терміном реалізації: короткотермінові (менше 1 р.), середньотермінові (від 1 до 3 р.) та довготермінові (більше 3-х р.);
- за вартістю: малобюджетні (до 200 тис. грн.), середньо бюджетні (200-800 тис. грн.), великобюджетні (більше 800 тис. грн.);
- за типом інноваційності: абсолютні та відносно інноваційні.

Табл.3.2.

Проєкти, що реалізовані в організаціях-респондентах

Ознаки проєктів	Частота використання, од./%			
	Часто	50/50	Рідко	Не реалізували
За терміном реалізації:				
короткотермінові	72/42	24/14	8/11	59/33
середньотермінові	38/22	27/16	5/15	84/47
довготермінові	19/11	7/10	3/13	116/66
За вартістю:				
малобюджетні	77/43	16/9	24/13	61/34
середньобюджетні	30/17	21/12	24/13	103/58
великобюджетні	22/12	13/7	22/12	121/68
За типом інноваційності:				
абсолютно інноваційні	15/8	23/13	24/13	116/66
відносно інноваційні	67/38	34/19	30/17	47/26

*Джерело: складено на основі власних досліджень

З'ясовано, що короткотермінові проекти, є найбільш затребуваними в існуючих соціально-економічних умовах децентралізації. Це зумовлено наявністю у ОТГ значної кількості нагальних, але «дрібних» проблем, що потребують термінового вирішення в умовах обмеженості коштів. Також слід зазначити, що територіальні громади надають перевагу малобюджетним проектам, вартість яких становить до 200 тис. грн. Часто реалізовували великобюджетні проекти тільки 12% опитуваних, а середньобюджетні – 17%. Взагалі не реалізовували великобюджетні проекти 68%, а середньобюджетні – 58% опитуваних (табл.3.2.).

Відповідно інноваційності проектів слід відмітити, що ця вимога присутня в умовах будь-яких конкурсів проектів. Це зумовлено вимогам щодо зростання конкурентоспроможності. Проте відповіді респондентів стосовно інноваційності проектів обумовлені, на нашу думку, недостатнім рівнем засвоєння розробниками проектів сутності та природи їх інноваційності. Дуже часто розробники проектів стикаються з труднощами стосовно визначення змісту та ступеня інноваційності певного проекту, Але при цьому важливо розуміти, що інноваційність проекту має суб'єктну природу, тобто визначається по відношенню до конкретної організації – територіального або муніципального утворення, органу влади, комунального підприємства, бюджетної установи і т.д. Тому кожен проект має інноваційність саме для територіальної громади, де він реалізується (рис.3.1.).

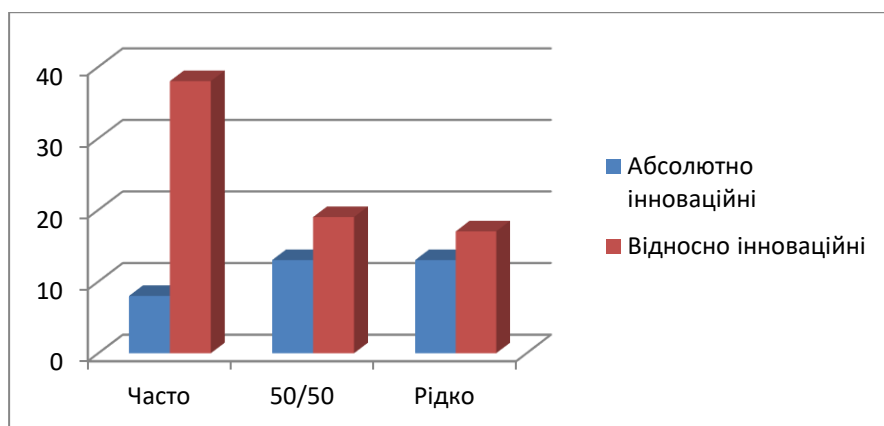

Рис. 3.1. Реалізовані проекти за ознакою інноваційності, %

*Джерело: складено на основі власних досліджень

Під час дослідження встановлено, які з функціональних аспектів проектного аналізу переважно розглядаються на фазі ініціалізації проєкту, а відповіді були проранжовані (рис. 3.2.). Очолює рейтинг соціальний аналіз (його проводить біля 66 % опитаних), що є передбачуваним для проєктів територіальних громад, які, загалом, мають соціальну спрямованість, і підкреслює зацікавленість та відповідальність муніципальних органів влади у результатах проєктів. Також, слід підкреслити, що дане розуміння доводить, що переважна частка респондентів зазначає, що недооцінка соціальних наслідків проєкту може призвести до невдачі під час майбутнього конкурсного відбору на фінансування.

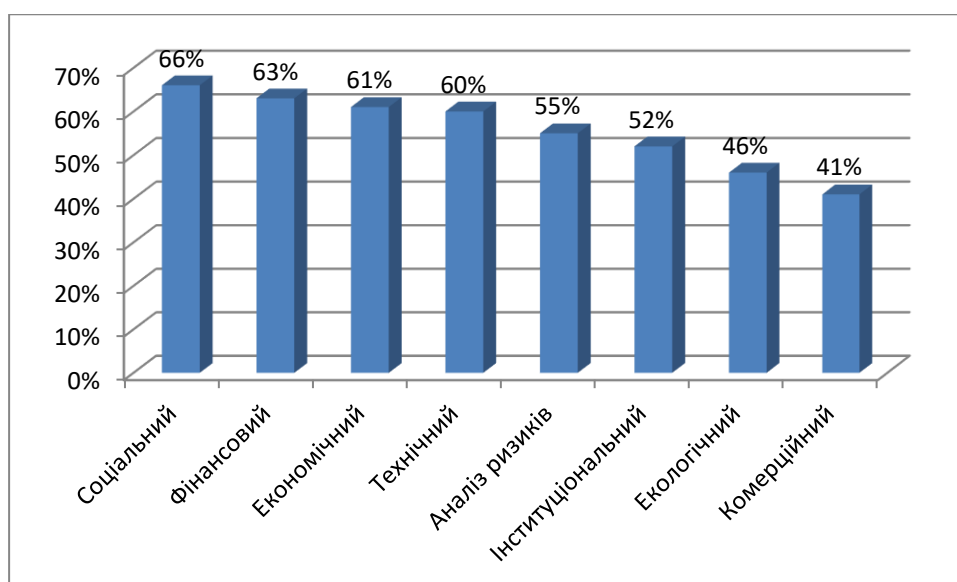

Рис. 3.2. Дані щодо опрацювання проєктів за функціональними аспектами проектного аналізу

*Джерело: складено на основі власних досліджень

Друге та третє місця в рейтингу займають фінансовий та економічний аналіз – 63 % та 61 %. З методології проектного аналізу відомо, що фінансовий аспект передбачає аналіз фінансової вигідності проєкту із позиції безпосередньо замовників, а економічний - суспільної корисності проєкту із позиції систем більш високого порядку (регіону, суспільства у цілому) [66]. Слід вказати, що дані аспекти є найбільш притаманними для масштабних і інфраструктурних проєктів соціально-економічного спрямування. Наступним за

важливістю респонденти вважають технічний аспект проєктного аналізу (60 %). Аналіз ризиків проводять 54 % респондентів. У той же час, у другій половині опитаних не вистачає знань із проведення аналізу ризиків, або часу та розуміння важливості такого аналізу. На нашу думку, інституційний аналіз та аналіз ризиків, повинні проводити всі розробники проєктів. Негативним є той фактор, що одне із останніх місць у рейтингу посідає екологічний аналіз (47%), що приводить до негативного впливу проєктної діяльності на навколишнє середовище, а також не оцінюють позитивних та негативних наслідків цього впливу, формування заходів щодо запобігання або послаблення шкоди навколишньому середовищу від дії проєкту [66; 178].

Важливим питанням в проєктній діяльності виступала професійна та ментальна готовність персоналу державних службовців до розробки проєктів соціальної дії та управління ними. Тому одне із питань проведеного опитування було на визначення осіб, що проводять проєктну діяльність в органах державної влади. Результати опитування наведено на *рис. 3.3*.

Рис. 3.3. Структура персоналу, що проводить проєктну діяльність в територіальних громадах

*Джерело: складено на основі власних досліджень

З дослідження, можна зробити висновки, що більша частка осіб, яка проводить проектну діяльність, це ініціативні співробітники, які проявили зацікавленість до проектної роботи. Позитивним є і те, що велика частка керівників залучена до проектної діяльності.

Стосовно наявності й кількості осіб, що мають кваліфікацію (професійну освіту) з управління проектами, згідно дослідження, свідчать, що більшість організацій (44%) мають від одного до п'яти фахівців з управління проектами, хоча 27% - не мають жодної професійної особи. Можемо зробити висновки, що державні службовці територіальних громад розуміють про потребу у професійній освіті в галузі управління проектами та є значним сегментом для розвитку відповідного ринку освіти. Очевидно, що держава, має створювати умови підвищення кваліфікації співробітників із управління проектами, заохочення активності в проектному середовищі. Кваліфікований персонал, на нашу думку, і відповідний документальний супровід діяльності з управління проектами сприятиме зростанню якості управління проектною діяльністю. Але, якщо сфера формування кваліфікованого персоналу з управління проектами має дещо позитивну динаміку, то сфера документування проектної діяльності характеризується дещо негативно (рис. 3.4.)

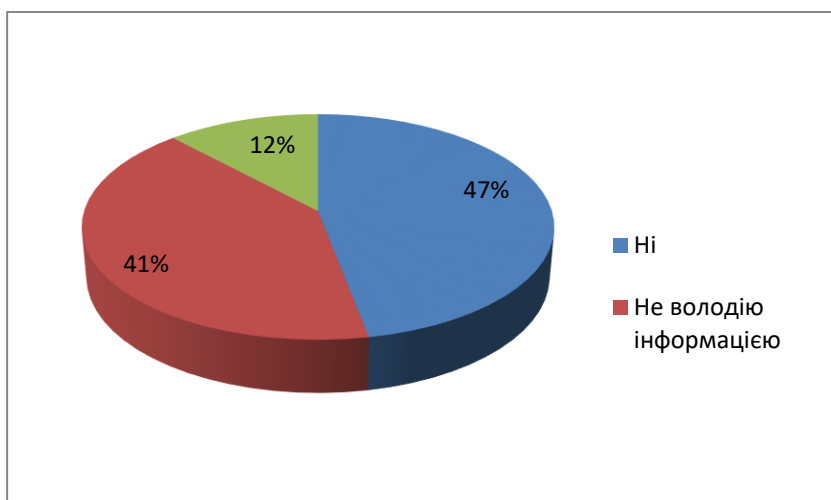

Рис. 3.4. Відповіді на питання щодо наявності документів, що регламентують проектну діяльність

*Джерело: складено на основі власних досліджень

З рис.3.4. видно, що майже половина опитаних не володіє інформацією щодо наявності в територіальній громаді документів, що регламентують проектну діяльність. Це можна пояснити тим, що проектна діяльність виконується не достатньо систематично, часто на розсуд тих, хто її здійснює.

У той же час з'ясовано, що рішення щодо доцільності та можливості реалізації проектів, що приймаються на етапі ініціалізації, лише у 66 % випадків базуються на попередньому опрацюванні концепції проекту. Аналіз використання інструментів проектного підходу на початку розробки проекту показує, що є логічні порушення у комплексному використанні інструментів планування проекту. Очевидно, що більшість опитуваних (67%) застосовують інструмент складання бюджету. Проте, негативним є те, що сформувавши бюджет проекту майже неможливо, якщо ресурсне планування, наприклад, використовують лише 58% опитуваних, календарне планування – тільки 54% (рис. 3.5.). Зазначене свідчить про неповне уявлення органами місцевого самоврядування підходів щодо використання проектних інструментів у технологіях формування проектів. З дослідження визначено, що тільки 16 % опитаних у своїй діяльності застосовують спеціалізовані програмні продукти, а більшість з них (60 %) використовують MS Excel для формування календарного плану та бюджету проекту (рис. 3.5)

Рис. 3.5. Використання інструментів проектного підходу на фазі планування

*Джерело: складено на основі власних досліджень

Отже, за результатами проведеного дослідження зроблено висновки, що ситуація вимагає скоординованої діяльності із здійснення методологічної підтримки процесів підготовки проєктів соціальної дії та рівня проєктної зрілості органів місцевого самоврядування, зокрема шляхом налагодження систематичної роботи із регулярного оцінювання рівня проєктних компетентностей службовців органів місцевого самоврядування та виявлення пріоритетних напрямів їх покращення через навчання, організації розробки інструктивно-методичних документів, які набуватимуть статус локальних або національних стандартів проєктного управління, реалізації функцій з консультативної підтримки проєктів соціальної дії та накопичення передового досвіду їх реалізації.

3.2. Мінімізація ризиків, при реалізації проєктів соціальної дії в територіальних громадах

Під час нашого дослідження, ми виділили найбільші ризики при реалізації проєктів соціальної дії та заходи щодо мінімізації даних ризиків.

Ризик 1. Державні закупівлі
Мінімізація ризиків
➤ забезпечення необхідних фінансових ресурсів в процедурі затвердження бюджету, щоб вчасно розпочати тендери, ➤ залучення всіх необхідних організаційних підрозділів, ➤ надання високих пріоритетів завданням, що виконуються з фондів ЄС, ➤ запровадження адекватної методології управління проєктом у спілкуванні між організаційними підрозділами, відповідальними за виконання окремих завдань проєкту, ➤ у графіку процедури передбачити час для внесення змін до тендерної документації за результатами запитань та звернень.
Ризик 2. Людські ресурси (дефіцит компетенції та кадрів)

- запровадження тіснішої співпраці між органами місцевого самоврядування та командою проєкту
- підвищення обізнаності проєктної команди щодо актуальності та мети проєкту,
- залучення органів місцевого самоврядування до реалізації проєкту, щоб вони підтримувало команду проєкту на кожному етапі,
- забезпечення безперервності роботи проєктних команд і повне укомплектування посад,
- запровадження системи стимулювання залежно від своєчасних досягнутих етапів або продуктів проєкту,
- чітко визначення ролей та відповідальності на кожному рівні,
- налаштування команди проєкту на масштабованість

Ризик 3. Управління ризиками

(Відсутність управління ризиками також негативно впливає на реалізацію будь-якого проєкту)

Мінімізація ризиків

- розділити проєкт на етапи,
- організувати регулярні зустрічі, на яких ви обговорюватимете хід реалізації проєкту, проблеми та ризики,
- проводити моніторинг та оновлювати реєстр ризиків на постійній основі,
- при відхиленні завжди проводити план коригувальних дій,

Вигоди територіальної громади, на які впливають проєкти соціальної дії відображено в додатку Г.

Висновки

Провівши дослідження,можемо зробити висновки, що проєкт соціальної дії можна розглядати як взаємозв'язок технологічних, управлінських та організаційних рішень, які спрямовані на вирішення певних соціальних проблем, поліпшення соціокультурних умов життєдіяльності особистості, проведення необхідних соціальних змін.

Аналіз існуючого рівня підготовки проєктів місцевими органами територіальних громад демонструє значні резерви підвищення їх якості у напрямках посилення відповідності реальним пріоритетам, зокрема соціального розвитку громад, визначення раціональних підходів до обґрунтування життєздатності проєктів, збільшення масштабності проєктів та підвищення рівня їх інноваційності, забезпечення сталості результатів проєктів тощо.

На нашу думку, при відборі проєктів соціальної дії, що планують реалізувати на території територіальної громади, органи місцевого самоврядування повинні обов'язково проводити активне залучення населення до реалізації проєктів, що будуть реалізовуватись у рамках стратегії розвитку об'єднаної територіальної громади. Створити можливість залучення жителів до обговорення проєктів можна також шляхом проведення голосування на вебсайті громади.

Органи місцевого самоврядування можуть використовувати ще один механізм діагностування пріоритетів населення, аналіз настроїв та потреб. Бюджет участі є механізмом фінансової децентралізації, який дозволяє залучити додаткові кошти із бюджету для розвитку громади. В основу партиципаторного бюджетування покладено прагнення налагодити довіру між владою та населенням через спільний розвиток проєктів регіонального та соціального значення. Під час дослідження проведено аналіз та надані рекомендації щодо удосконалення конкурсу «Бюджет участі» 2022 р. в м.Івано-Франківськ.

Проведено дослідження готовності органів місцевого самоврядування до здійснення проєктної діяльності. Отже, за результатами проведеного дослідження зроблено висновки, що ситуація вимагає скоординованої діяльності із здійснення методологічної підтримки процесів підготовки проєктів соціальної дії та рівня проєктної зрілості органів місцевого самоврядування, зокрема шляхом налагодження систематичної роботи із регулярного оцінювання рівня проєктних компетентностей службовців органів місцевого самоврядування та виявлення пріоритетних напрямів їх покращення через навчання, організації розробки інструктивно-методичних документів, які набуватимуть статус локальних або національних стандартів проєктного управління, реалізації функцій з консультативної підтримки проєктів соціальної дії та накопичення передового досвіду їх реалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонова О.В. Соціальне проектування в теорії державного управління. Державне управління та місцеве самоврядування. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ. С. 3–12. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2_009-03\(3\)/09aovtdu.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2_009-03(3)/09aovtdu.pdf).
2. Безпалько О.В. Соціальне проектування : навч. посіб. Київ, 2020. 127 с.
3. Бочаров О.Е. Социальное проектирование как фактор формирования гражданской позиции студентов : автореф. дисс. ... к. п. н. : 13.00.02. Кострома : Костром. гос. ун-т им. Н.А. Некрасова, 2009. 19 с.
4. Бутченко Т.І. Соціальне проектування: проблема взаємозв'язку суспільних потреб і державних інтересів : автореф. дис. ... д-ра філос. Наук : 09.00.03. Дніпропетровськ : Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, 2011. 37 с.
5. Киричук В.О. та ін. Технології проектування в практиці роботи загальноосвітнього навчального закладу: теоретико-практичний аспект : посібник. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014. 336 с.
6. Костєва Т.Б. Особливості технології проектування в соціальній сфері. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «КиєвоМогилянська академія». Серія : Педагогіка. 2016. Т. 270. Вип. 258. С. 47–51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduped_2016_270_258_11.
7. Сайт Івано-Франківської міської ради. Режим доступу: <https://www.mvk.if.ua/>
8. Сайт Державного фонду регіонального розвитку. Режим доступу: <https://dfrr.minregion.gov.ua/>
9. Про партиципацію, Атлас партиципаторного бюджету та український досвід. Ре (<https://pauci.org/ua/news/332>).
10. Вітаємо рекордсмена – «Громадський бюджет-2020»! <https://www.ukrinform.ua/rubric-kyiv/2667747-vitaemo-rekordsmena-gromadskijbudzet2020.html>.
11. Платформа [voting.in.ua](https://www.voting.in.ua/participatory-budget) аналіз соціальних голосувань <https://www.voting.in.ua/participatory-budget>.
12. ИзбирКом. Бюджет участі в містах України: регіональний розріз (<https://izbirkom.org.ua/publications/obshchestvo-19/2018/biudzhetchasti-v-mistakh-ukrayini-regionalnii-rozriz/>).
13. ГУРТ. Бюджет участі в містах України: регіональний розріз (<https://gurt.org.ua/news/informator/42964>).
14. РЕПОРТЕР. Ідеї змагаються за гроші. Які проекти мають шанс на бюджет участі Івано-Франківська (<http://report.if.ua/groshi/ideyizmagayutsya-zagroshi-yaki-proekty-mayut-shans-na-byudzhetchasti-ivano-frankivska/>).

15. ICB-IPMA Competence Baseline. Version 3.0. / IPMA Editorial Committee: Gilles Caupin, Hans Knoepfel, Gerrit Koch, Klaus Pannenbcker, Francisco Prez-Polo, Chris Seabury with the input of our Member Associations. / International Project Management Association. – 2006. – 212 p.
16. Organizational Project Management Maturity Model – OPM3. PMI Today. – 2003. – October. – show/583/2011.
17. Pennypacker, J.S. & Grant, K.P., 'Project management maturity: an industry benchmark', Project Management Journal. – vol. 34. – 2003. – № 1. – P. 4 – 11.
18. Єрмаков І.Г. На шляху до школи життєвої компетентності: проектний підхід // Метод проектів: традиції, життєві результати. – К.: Департамент, 2003. – С. 15-16.
19. Коган М.С. Метод проектов и условия его эффективного применения в воспитательной работе. – доступно з www.websib.ru/vospitanie/04-05/metod1/htm.
20. Курбатов В.И., Курбатова О.В. Социальное проектирование. – Учебное пособие. – Ростов н/Д.: Фенікс, 2001. – 416 с.
21. Луков В.А. Социальное проектирование: Учеб. пособие. – 3-е изд. – М.: Флинта, 2003. – 240с.
23. Науковий супровід, моніторинг та оцінка ефективності соціальних проектів / О.О.Яременко, О.Р.Артюх, О.М.Балакірева та ін. – К.:ДЦССМ, 2002. – 132с.
24. Пометун О.І. Молодь обирає дію: Соціальне проектування – новий підхід до виховання молоді // Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати: Практико зорієнтований збірник. – К.: Департамент, 2003. – С. 327-333.
25. Соціальна робота: технологічний аспект: Навчальний посібник / За ред. А.Й. Капської. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 352 с

ДОДАТКИ

Нормативно-правова база, що регулює діяльність Державного фонду регіонального розвитку:
Стаття 24-1 «Державний фонд регіонального розвитку» Бюджетного кодексу України.
Закон України «Про засади державної регіональної політики». ,,
Державна стратегія регіонального розвитку України на період до 2020 року.
Постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 року № 196 «Деякі питання державного фонду регіонального розвитку» (зі змінами).
Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства «Питання підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проєктів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку» (№ 80, від 24 квітня 2015 року(зі змінами)
Інформація про фінансування проєктів регіонального розвитку на виконання Плану заходів з реалізації регіональної стратегії області/м. Києва у 2015-2017 роках.
Методичні рекомендації щодо заповнення Форми інвестиційної програми, проєкту регіонального розвитку, що претендує на отримання фінансування за коштів Державного фонду регіонального розвитку.
Постанова КМУ від 11 листопада 2015 р. № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів».
Методичні рекомендації щодо розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації.

Рекомендації щодо удосконалення конкурсу «Бюджет громадських ініціатив» 2022 року м.Івано-Франківськ.

1. З метою надання можливості авторам доопрацьовувати проєкти, створити таблицю основних зауважень до проєктів під час експертної оцінки з відповідним відображенням на сайті конкурсу.
2. Долучити до Координаційної ради конкурсу представників громадських об'єднань та експертів у відповідних галузях, у кількості не менше 50% від її складу. Закріпити відповідну норму в Положенні про конкурс.
3. Ввести норму до Положення щодо розподілу частки фонду конкурсу для населених пунктів, що приєдналися до Івано-Франківська у складі Івано-Франківської міської об'єднаної територіальної громади.
4. Досвід реалізації конкурсу «Бюджет громадських ініціатив» та інших громадських бюджетів в Україні свідчить про те, що інколи перемагають проєкти, які можуть бути реалізовані міською радою спільно з обласними радами шляхом залучення співфінансування з інших фондів, що в свою чергу, примножує міцність громади. Пропонується до Положення про «Бюджет громадських ініціатив Івано-Франківської міської ОТГ» додати норму співфінансування проєктів. Адже, деякі проєкти можуть бути корисними для міста, які реалізуються на умовах співфінансування та залучення ресурсів з інших джерел. Позитивний досвід у залученні додаткових коштів на реалізацію проєктів мають Київ, Дніпро, Кропивницький.
5. Додати до Положення про конкурс норму щодо врахування конфлікту інтересів зацікавлених в реалізації проєкту осіб, які входять до складу Експертної групи та Координаційної ради конкурсу.
6. Для прозорості процедури реалізації проєктів-переможців конкурсу пропонується додати уніфіковану процедуру звітності щодо виконання проєкту з відображенням стану його реалізації на сайті конкурсу.
7. Розмістити на сайті зразок агітаційної листівки для популяризації проєктів. Забезпечити консультаційні пункти та місця для голосування бланками таких листівок.
8. Пропонується залучити досвід роботи інших міст з авторськими колективами, які постійно беруть участь у конкурсі та приділити увагу публічному обговоренню проєктів під час аналізу та експертної оцінки.

Донори, які на цей час надають фінансову підтримку в Україні в різних напрямках громадським, урядовим організаціям, органам місцевого самоврядування, підприємцям, фізичним особам тощо:

Донори	Вебсайт
Програма розвитку ООН в Україні (ПРООН)	www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home.html
Платформа розвитку громадянського суспільства	www.cd-platform.org
Посольство Сполучених Штатів Америки в Україні	https://ua.usembassy.gov/uk/education-culture-uk/current-programs-grants-uk/
Швейцарська агенція з розвитку та співробітництва (SDC)	www.eda.admin.ch/deza/en/home/countries/ukraine.html
Європейський фонд підтримки демократії	www.democracyendowment.eu
Німецьке товариство міжнародного співробітництва GIZ	www.giz.de
Представництво Європейського Союзу в Україні	www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm
‡ USAID: Агенство США з міжнародного розвитку	www.usaid.gov/uk/where-we-work/europe-and-eurasia/ukraine
Малі проєкти Посольства Королівства Нідерландів в рамках програми «Матра-Кар»	www.ukraine.nlembassy.org
Гранти Посольства Федеративної Республіки Німеччина в Україні	https://kiew.diplo.de/ua-uk
Гранти Посольства Федеративної Республіки Німеччина в Україні	https://www.swedenabroad.se/uk/embassies/ukraine-kyiv

Вигоди територіальної громади, на які впливають проєкти соціальної дії

№	Вигоди територіальної громади, на які впливає проєкт
1	Підвищення економічної конкурентоспроможності території та громади
2	Ефективне використання земельних ресурсів громади
3	Ефективне використання природних ресурсів громади
4	Ефективне використання комунальної власності громади
5	Енергозбереження (енергоефективність) при використанні традиційних джерел енергії
6	Підтримка підприємництва, сприятливі умови й належні гарантії започаткування та здійснення підприємницької діяльності
7	Забезпечення зайнятості населення, створення робочих місць
8	Якісні послуги з утримання та обслуговування житла і придомових територій
9	Якісні послуги з водопостачання, водовідведення
10	Якісне освітлення території
11	Належна система прибирання сміття, поводження з твердими побутовими відходами, підтримка санітарного стану території
12	Якісне надання торговельних послуг: комфортні ринки, магазини, малі архітектурні форми, забезпечення прав споживачів тощо
13	Якісні транспортні послуги
14	Якісне надання адміністративних послуг
15	Якісні послуги зв'язку й телекомунікацій
16	Належна якість автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури
17	Кримінальна безпека, зменшення злочинності
18	Безпека життєдіяльності: техногенна, транспортна, природогенна (підтоплення, зсуви і т.п.), трудова (виробнича), безпечне житло і т.і.
19	Якісне надання соціальних послуг
20	Належна охорона здоров'я, якісні, доступні, комфортні медичні послуги
21	Належний екологічний стан території
22	Власне обличчя території (міста), підтримка унікальних місць інтересу, розвиток туризму, імідж території
23	Належна якість та доступність освітніх (шкільних) послуг
24	Належні умови культурного відпочинку, духовного розвитку, занять фізичною культурою і спортом активного дозвілля, розваг, туризму
25	Розвиток самоорганізації громадян, залучення громадян до управління, громадська та політична активність населення

ДОВІДКИ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ІНФРАСТРУКТУРИ, ЖИТЛОВОЇ ТА КОМУНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

вул. Незалежності, 7, м. Івано-Франківськ, 76018, тел.: (0342) 53-22-12, e-mail: dkgmvk@ukr.net, код ЄДРПОУ 37794186

17.01.2022 № 5/24-15/17В

Довідка

про практичне впровадження результатів наукової студентської роботи
 на тему: «Проекти соціальної дії: проблеми реалізації в ОТГ»

Специфічним різновидом проектування є соціальне проектування – технологія розроблення та наукового обґрунтування варіантів планового розвитку нових соціальних процесів та явищ, різновид усвідомленої інноваційної діяльності. Територіальні громади мають змогу реалізувати проекти соціальної дії як за кошти державного, так і місцевого бюджетів. Соціальні проекти мають відповідати пріоритетам, визначених у прогностичних і програмних документах соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади. Практична цінність наукової роботи полягає у дослідженні готовності органів місцевого самоврядування до проектної діяльності.

Окремі розробки автора прийняті до впровадження Департаментом інфраструктури, житлової та комунальної політики Івано-Франківської міської ради. Зокрема досить слушними є рекомендації щодо удосконалення міської цільової програми «Партиципаторне бюджетування (бюджет участі) в Івано-Франківській міській територіальній громаді».

Заступник міського голови –
директор Департаменту
інфраструктури, житлової та
комунальної політики
Івано-Франківської міської ради

Департамент інфраструктури, житлової та комунальної політики Івано-Франківської міської ради
Укр. Висхідне 5/24-15/17В від 17.01.2022

Смушак М.В.

**Громадська організація
“Європейський центр інноваційного розвитку
та інтелектуального партнерства”**

Довідка

про практичне впровадження результатів наукової студентської роботи
[] на тему: “Проекти соціальної дії: проблеми
реалізації в ОТГ”

Актуальність роботи “Проекти соціальної дії: проблеми реалізації в ОТГ” зумовлюється необхідністю усунення протиріч між потребою органів місцевого самоврядування в переході до проектно-орієнтованого управління та спроможності об'єднаних територіальних громад щодо можливостей розв'язання соціальних проблем з допомогою проектної діяльності.

Аналіз результатів наукового дослідження [] [] дозволив дійти висновку, що ряд пропозицій та рекомендацій студентки заслуговують на використання у проектній діяльності ГО “Європейський центр інноваційного розвитку та інтелектуального партнерства”.

Зокрема особливої уваги заслуговують дослідження щодо існуючого рівня підготовки проектів соціальної дії об'єднаних територіальних громадах і визначення напрямів підвищення якості проектів. Також цікавими є дослідження існуючого рівня готовності державних службовців до проектної діяльності в умовах реформування.

Керівник
ГО “Європейський центр
інноваційного розвитку та
інтелектуального партнерства”

Якубів В.М.

Довідка

про практичне впровадження результатів наукової студентської роботи
[] на тему: „Проекти соціальної дії: проблеми
реалізації в ОТГ”

Тематика роботи „Проекти соціальної дії: проблеми реалізації в ОТГ” є досить актуальною в умовах децентралізації. Результати наукового дослідження [], дозволив дійти висновку, що ряд пропозицій та рекомендацій студентки заслуговують на використання у освітній діяльності ГО "Школи бізнесу та менеджменту".

Зокрема особливої уваги заслуговують дослідження готовності органів місцевого самоврядування до здійснення проектної діяльності. Отже, за результатами проведеного дослідження зроблено висновки, що ситуація вимагає скоординованої діяльності із здійснення методологічної підтримки процесів підготовки проектів соціальної дії та рівня проектної зрілості органів місцевого самоврядування, зокрема шляхом налагодження систематичної роботи із регулярного оцінювання рівня проектних компетентностей службовців органів місцевого самоврядування та виявлення пріоритетних напрямів їх покращення через навчання.

Керівник
ГО "Школи бізнесу і менеджменту”

О.І. Жук